

SEKUNDÁRNÍ PORUCHY KOMUNIKACE U OSOB SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

SP2713 Sekundární poruchy komunikace

Bc. Lenka Dostálová
Bc. Veronika Wolfová

SPECIFIKA DANÉ SKUPINY

VÝRAZNÉ ODLIŠNOSTI:

Vliv má

- Doba vzniku SP (vrozené X získané prelingválně X získané postlingválně)
- Kompenzace: je / není, kdy a jak + následná péče
- Další faktory: typ a stupeň SP, vrozené vlastnosti, nadání pro řeč...

U osob se sluchovým postižením se můžeme setkat s:

- **Omezení v komunikaci běžnou řečí:**
 - Jazykové roviny: menší slovní zásoba, špatná výslovnost některých hlásek, obtíže v gramatice a syntaxi – někdy hůře srozumitelná řeč, porozumění...
 - Obtíže: dýchání, fonace, modulace řeči
 - Jiná hlasitost, frekvence, intonace, frázování
- **Omezení v získávání akustických informací:** špatně slyší či rozumí sdělení
- **Chybějící akustická zpětná vazba**

FUNKČNÍ TERAPEUTICKÉ POSTUPY

- Úkolem je **vytvoření orální řeči** zejména prostřednictvím **hmatové a zrakové percepce** ⇒ nutný jejich rozvoj
- Cíl: vytvoření **funkční komunikace** (ne dokonalého projevu)

- Aby se dítě naučilo mluvit, potřebuje si **uvědomovat svůj hlas a používat kompenzační pomůcku** po celý den
- Zpočátku se využívají spontánní hlasové projevy, které jsou odměňovány
- Cvičení: dechová, artikulační, fonační, oromotorická

- **Sluchová výchova:** dítě si musí projít všemi fázemi sluchové výchovy, tzn. musí se naučit zvuky slyšet, rozeznávat je a porozumět jim

- Rozvoj aktivní a pasivní **slovní zásoby, gramatiky a větné skladby**
- Rozvoj **modulačních faktorů**

POMŮCKY

Při logopedické intervenci můžeme využít:

- **NÁZORNÉ POMŮCKY:** obrázky, piktogramy, reálné předměty, hry (Rozhýbej svůj jazýček)
- **LOGOPEDICKÉ ZRCADLO:** osobě názorně ukazujeme postavení mluvidel při artikulaci jednotlivých hlásek
- **VIDEOZÁZNAMY pomáhají:**
 - Logopedovi: když se rodič nahrává při práci s dítětem doma
 - Rodičům: možnost nahrát sezení u logopeda (návod, jak s dítětem doma pracovat),
 - Dítěti: zájem dítěte pozorovat se na videu využít ke komunikaci
- **BZUČÁK:** rozlišování krátkých a dlouhých slabik
- **ŠPACHTLE, RUCE, SONDY, VIBRÁTORY:** postavení mluvidel
- **PAZ:** pomáhají osobě uvědomovat si charakteristické rysy hlásek - lepší napodobení

PC programy:

- **SPEECH VIEWER**

- zábavné animace
- trénink správné hlasitosti, výšky hlasu a výslovnosti

- **MENTIO HLAS**

- část programu Mentio,
- dítě se snaží do mikrofону napodobovat (snaha o užívání hlasu výdechového proudu, nácvik fonace, tvrdý a měkký hlasový začátek)
- program na toto reaguje zpětnou vazbou (nafouknutí balónku...

- **BREPTA**

- obsahuje 900 zvukových podnětů doplněných obrázkami
- jedinec se SP obrázky přiřazuje ke zvuku
- rýmování, hlasové domino, pexeso
- srovnávání a výběr slabik...

POJMOVÝ SLOVNÍK (DENÍK)

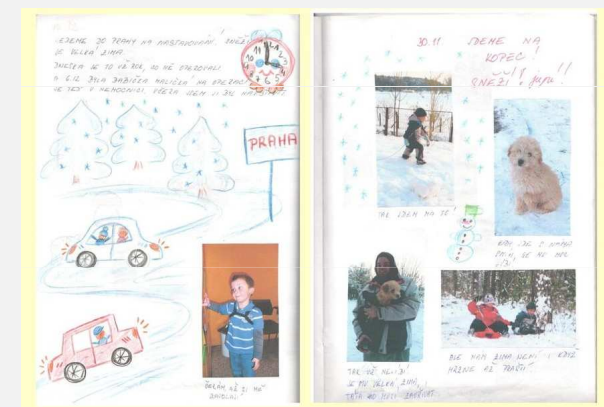
- sešit/deník s obtížnými pojmy (slovo + obrázek + znak)
- slouží k zafixování si nových a obtížných slov
- měl by být aktivně užíván např. jako podpora při výuce

ZÁŽITKOVÝ DENÍK

- často používaná pomůcka
- slouží pro rozvoj aktivní i pasivní slovní zásoby → pasivní: pojmenováváním obrázků, aktivní: pokusy dítěte napodobit zvuk slova při prohlížení

BENEFITY:

- + možno snadněji navázat kontakt (v deníku oblíbená témata dítěte – dinosauři, auta...)
- + umožňuje dítěti popsat to, co není aktuálně přítomno
- + vede k uvědomování si vazeb
- + orientace v čase
- + neustále se doplňuje o nové témata (nový kamarádi, prázdninové zážitky...)

SPECIFIKA LOGOPEDICKÉ PÉČE:

- Vytvoříme vhodné akustické (i světelné) prostředí
- Mluvíme na osobu v jeho zorném poli
- Nemluvíme přehnaně hlasitě
- Soustředíme se na zřetelnou artikulaci, kterou můžeme doplnit o gesta (nepřehánět)
- Nové pojmy opakujeme víckrát (snaha docílit toho, že osoba porozumí pojmům, které má kolem sebe)
- Zjednodušujeme projev
- Počítáme s vyšší unavitelností (vlivem soustředění na sluchové vnímání a odezírání)
- Respektujeme sluchový a řečový věk osoby
- Jako doplnění případně využíváme ZJ, prstovou abecedu, znakovanou češtinu apod.

ZAJÍMAVÉ ODKAZY A PUBLIKACE:

- <https://youtu.be/8KryeqQ-pvI> - Video o chlapci s degenerativní sluch. vadou (11:45 negativní reakce dítěte na zapojení KI).
- <https://youtu.be/Cb-Uw9FYfds> - Jak moc je rozdílný svět slyšících a neslyšících? Stejně situace rozdílné reakce zástupců obou skupin.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Barvíková, J. (2020). *Katalog podpůrných opatření: dílčí část: pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sluchového postižení a oslabení sluchového vnímání*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Horáková, R. (2012). *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. Portál.
- Muknšnáblova, M. (2014). *Péče o dítě s postižením sluchu*. Grada.
- Potměšil, M. (2012). *Metodika práce se žákem se sluchovým postižením*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Slowik, J. (2010). *Komunikace s lidmi s postižením*. Portál.
- <https://www.tamtam.cz>